

Finansutskottets betänkande 2021/22:FiU40

Ändringar i statens budget för 2022 – Ekonomiskt stöd och utrustning till Ukraina

---

Sammanfattning

Utskottet lämnar ett förslag som innebär att Sverige bistår Ukraina med ekonomiskt stöd och utrustning till följd av Rysslands invasion av landet. Utskottet föreslår ett bemyndigande för regeringen att skänka försvarsmateriel i form av pansarskott, hjälmar och skyddsvästar samt dygnsportioner av hållbara livsmedel som kan avvaras av Försvarsmakten under en begränsad tid, till ett värde om högst 413,5 miljoner kronor. Med hänsyn till Försvarsmaktens behov och det säkerhetspolitiska läget är det av stor betydelse att återanskaffningen av materielen kan ske skyndsamt, och medel bör således anvisas för återanskaffning av materiel.

Det finns därutöver behov av ytterligare stöd i form av ett ekonomiskt bidrag till den ukrainska centralbankens fond till stöd för landets väpnade styrkor. För detta ändamål bör 500 miljoner kronor anvisas.

Förslagen innebär att anvisade medel på statens budget ökar med 0,9 miljarder kronor 2022. Utgiftsökningen försämrar statens finansiella sparande med 0,9 miljarder kronor och ökar statens lånebehov med motsvarande belopp.

I betänkandet finns en reservation (V).

Utskottet föreslår att ärendet avgörs trots att det har varit tillgängligt kortare tid än två vardagar före den dag då det behandlas i kammaren.

Behandlade förslag

Utskottet lägger på eget initiativ fram ett förslag om ändringar av statens budget för 2022 om stöd till Ukraina.

Innehållsförteckning

Sammanfattning.....	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut.....	3
Redogörelse för ärendet.....	4
Ärendet och dess beredning.....	4
Utskottets överväganden.....	5
Ändringar i statens budget för 2022 – Ekonomiskt stöd och utrustning till Ukraina.....	5
Reservation.....	9
Ändringar i statens budget för 2022 – Ekonomiskt stöd och utrustning till Ukraina (V).....	9
<i>Bilaga</i>	
Utskottets förslag till ändrade ramar för utgiftsområden och anslag 2022.....	12

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Ändringar i statens budget för 2022 – Ekonomiskt stöd och utrustning till Ukraina

Riksdagen

a) bemyndigar regeringen att under 2022 besluta att till Ukraina skänka försvarsmateriel i form av pansarskott, hjälmar och skyddsvästar samt dygnsportioner av hållbara livsmedel som kan avvaras av Försvarsmakten under en begränsad tid, till ett värde om högst 413 500 000 kronor,

b) godkänner den föreslagna användningen av anslaget 1:2 Freds- och säkerhetsfrämjande verksamhet inom utgiftsområde 5 Internationell samverkan,

c) godkänner ändrade ramar för utgiftsområden och anvisar ändrade anslag enligt utskottets förslag i bilaga.

Reservation (V)

Utskottet föreslår att ärendet avgörs trots att det har varit tillgängligt kortare tid än två vardagar före den dag då det behandlas.

Stockholm den 28 februari 2022

På finansutskottets vägnar

Åsa Westlund

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Åsa Westlund (S), Elisabeth Svantesson (M), Gunilla Carlsson (S), Edward Riedl (M), Oscar Sjöstedt (SD), Adnan Dibrani (S), Martin Ådahl (C), Ali Esbati (V), Jan Ericson (M), Dennis Dioukarev (SD), Ingela Nylund Watz (S), Jakob Forssmed (KD), Björn Wiechel (S), Charlotte Quensel (SD), Janine Alm Ericson (MP), Boriania Åberg (M) och Gulan Avci (L).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

Under budgetperioden kan riksdagen besluta om en ny beräkning av statens inkomster och om nya eller ändrade anslag (9 kap. 4 § regeringsformen). Enligt 9 kap. 16 § första stycket riksdagsordningen (RO) får ett utskott väcka förslag hos riksdagen i ett ämne som hör till dess beredningsområde (utskottsinitiativ). Finansutskottet ska enligt 7 kap. 9 § RO bereda förslag till beslut om statens budget enligt 11 kap. 18 § tredje och femte styckena, dvs. det s.k. rambeslutet och beslut om ändringar i statens budget. Med stöd av sin initiativrätt lägger finansutskottet i detta betänkande fram förslag till ändringar i statens budget för 2022 om stöd till Ukraina.

Enligt 10 kap. 4 § RO ska utskottet innan det väcker ett förslag som påverkar statens budget genom ett utskottsinitiativ inhämta behövliga upplysningar och yttranden om inte utskottet finner synnerliga skäl mot det. Bland utskottets underlag finns upplysningar från Regeringskansliet.

Regeringen har lämnat följande propositioner om extra ändringsbudgetar för 2022:

- Proposition 2021/22:86 Extra ändringsbudget för 2022 – Ersättningar på sjukförsäkringsområdet, stöd till företag, medel för testning och smittspårning samt andra åtgärder med anledning av coronaviruset (bet. 2021/22:FiU16, rskr. 2021/22:137–142).
- Proposition 2021/22:89 Extra ändringsbudget för 2022 – Fler åtgärder på skatteområdet med anledning av coronaviruset (bet. 2021/22:FiU16, rskr. 2021/22:137–142).
- Proposition 2021/22:113 Extra ändringsbudget för 2022 – Slopade karenstid för stöd vid korttidsarbete, förstärkt evenemangsstöd och andra åtgärder med anledning av coronaviruset samt kompensation till hushållen för höga elpriser (bet. 2021/22:FiU44, rskr. 2021/22:169–173).

Utskottets förslag till ändrade ramar för utgiftsområden och ändrade anslag för 2022 finns i bilaga.

Utskottet har till följd av den korta beredningstiden inte gett andra utskott tillfälle att yttra sig.

Utskottets överväganden

Ändringar i statens budget för 2022 – Ekonomiskt stöd och utrustning till Ukraina

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2022 besluta att till Ukraina skänka försvarsmateriel i form av pansarskott, hjälmar och skyddsvästar samt dygnsportioner av hållbara livsmedel som kan avvaras av Försvarsmakten under en begränsad tid, till ett värde om högst 413 500 000 kronor.

Riksdagen godkänner den föreslagna användningen av anslaget 1:2 Freds- och säkerhetsfrämjande verksamhet inom utgiftsområde 5 Internationell samverkan.

Riksdagen anvisar två ändrade anslag och godkänner ändrade ramar för utgiftsområdena 5 Internationell samverkan och 6 Försvar och samhällets krisberedskap.

Jämför reservationen (V).

Bakgrund

Natten till den 24 februari 2022 inledde Ryssland ett storskaligt väpnat angrepp mot Ukraina. Den ryska invasionen av Ukraina är oprovoceerad, olaglig och oförsvarlig. Angreppet är en kränkning av Ukrainas territoriella integritet och suveränitet och innebär ett stort lidande för den ukrainska befolkningen. Det hotar internationell fred och säkerhet och är en allvarlig överträdelse av folkrätten, inklusive FN-stadgan, och mot den europeiska säkerhetsordningen.

Utskottets ställningstagande

I solidaritet med Ukrainas folk, och som en del i det internationella svaret på Rysslands agerande, finns det ett behov av att bistå Ukraina med både ekonomiska och materiella resurser.

Ukraina har bl.a. efterfrågat stöd av försvarsmateriel i form av vapen, hjälmar och skyddsvästar samt övrig personlig utrustning. Försvarsmakten har, på begäran av Regeringskansliet (Försvarsdepartementet), den 26 och 27 februari 2022 lämnat underlag när det gäller stöd till Ukraina (Fö2022/00232). Försvarsmakten har angett att myndigheten har möjlighet att, under en begränsad tid, avvara militär utrustning i form av pansarskott, hjälmar och skyddsvästar samt dygnsportioner av hållbara livsmedel. Sverige bör därför bistå med sådan utrustning.

Den ukrainska centralbanken har vidare inrättat en fond för frivilliga bidrag i syfte att stödja landets väpnade styrkor. Sverige bör i detta extraordinära läge bistå med medel till fonden.

Eftersom situationen i Ukraina är mycket allvarlig, och utvecklas snabbt, är det av avgörande betydelse att ekonomiskt stöd och materiel kan lämnas så snart som möjligt.

Situationen i Ukraina

Utvecklingen i Ukraina är mycket allvarlig och kommer utöver den humanitära kris som den ryska invasionen innebär att få djupa ekonomiska konsekvenser för landet. Redan före invasionen var landets ekonomi starkt påverkad av de ökade geopolitiska spänningarna. Ett stadigt utflöde av kapital har dränerat Ukrainas valutareserver. Landets valuta har försvagats kraftigt och den ukrainska regeringen har förlorat tillgången till de internationella kapitalmarknaderna. Landets finansiella och ekonomiska stabilitet förväntas försvagas ytterligare till följd av den rådande situationen.

Sedan tidigare får Ukraina finansiellt stöd från multilaterala organisationer och internationella finansiella institutioner. Internationella valutafonden har ett pågående program i landet, som omfattar ca 50 miljarder kronor. Den 21 februari 2022 beslutade EU om ett nytt makrofinansiellt stöd på ca 13 miljarder kronor för att främja stabiliteten i landet. Därutöver finansierar utvecklings- och investeringsbanker olika projekt i landet. Världsbanken bidrar med ca 20 miljarder kronor, Europeiska investeringsbanken med ca 80 miljarder kronor, varav ca 30 miljarder kronor har utbetalats, och Europeiska utvecklingsbanken med ca 50 miljarder kronor.

På grund av den senaste händelseutvecklingen och det försämrade läget har Ukraina vänt sig till internationella långgivare och partnerländer för att söka ytterligare finansiellt stöd.

Det humanitära läget i Ukraina har kraftigt förvärrats efter att den ryska invasionen inleddes. De humanitära behoven är svåröverblickbara på grund av stridigheterna. Enligt FN har över 150 000 människor redan tvingats fly till Ukrainas grannländer och ännu fler befinner sig på flykt inne i landet. Enligt en prognos från FN kan konflikten leda till upp till 4 miljoner flyktingar. Mot denna bakgrund väntas FN den 1 mars 2022 lansera en humanitär appell, där man efterfrågar 1 miljard US-dollar för humanitärt stöd till Ukraina. Röda Korset kommer också att lansera en separat humanitär appell.

Multilaterala organisationer och internationella finansiella institutioner ser över möjligheterna att utöka sina stöd, och viktiga samarbetspartner har redan kommunicerat sin avsikt att stödja Ukraina finansiellt. Bland annat har Kanada aviserat stöd om 3,3 miljarder kronor, Tyskland stöd om 3,3 miljarder kronor och USA stöd om 9,5 miljarder kronor.

Sverige har sedan lång tid utgjort ett viktigt stöd för Ukraina inom ramen för utvecklingssamarbetet. Ländernas samarbete inleddes redan 1995 och Sverige är i dag en av de största bilaterala givarna till Ukraina. Sedan

Rysslands illegala annektering av Krim och den ryska aggressionen i östra Ukraina inleddes 2014 har stödet stärkts. Sverige har bidragit med 341 miljoner kronor i humanitärt bistånd. Sedan den ryska invasionen inleddes har 70 miljoner kronor tillförts i ytterligare stöd.

Regeringen beslutade 2021 om en ny biståndsstrategi för reformsamarbete med Östeuropa, i vilken Ukraina är största mottagarland. Biståndet omfattar ca 260 miljoner kronor till Ukraina årligen fram till 2027 och fokuserar främst på demokrati och mänskliga rättigheter, ekonomisk utveckling samt klimat och miljö. Vidare stöder Sverige Ukraina genom en rad mellanstatliga och multilaterala organisationer, såsom EU och FN, samt genom sitt medlemskap i olika internationella finansiella institutioner.

Ändringar i statens budget för 2022

I detta avsnitt lämnar utskottet förslag till ändringar i statens budget för 2022 med anledning av Rysslands invasion av Ukraina. Ändringarna är en följd av de åtgärder som utskottet har inhämtat att regeringen ser som mycket angelägna att vidta för att stödja Ukraina.

Utgiftsområde 5 Internationell samverkan

I statens budget för innevarande år är anslaget 1:2 Freds- och säkerhetsfrämjande verksamhet uppfört med 181 848 000 kronor.

Anslaget används bl.a. för utgifter för att främja fred och säkerhet, förebygga konflikter, genomföra sanktioner och humanitär verksamhet samt främja respekten för folkrätten och de mänskliga rättigheterna.

Det är av stor betydelse att Sverige kan bidra med ytterligare stöd för att stärka Ukrainas möjligheter att bekämpa den ryska invasionen och dess effekter. Utskottet har inhämtat att regeringen därför avser att utöka det humanitära biståndet med 500 miljoner kronor för att möta de växande humanitära behoven i Ukraina, dess närområde och regionen, till följd av den ryska invasionen. Det utökade biståndet finansieras inom ramen för anvisade medel på anslaget 1:1 Biståndsverksamhet inom utgiftsområde 7 Internationellt bistånd.

Det finns därutöver behov av ytterligare stöd i form av ett ekonomiskt bidrag till den ukrainska centralbankens fond till stöd för landets väpnade styrkor. Stödet innebär att Ukrainas möjligheter att bekämpa den ryska invasionen och det väpnade angreppet stärks vid en kritisk tidpunkt. Anslaget 1:2 Freds- och säkerhetsfrämjande verksamhet bör därför ökas med 500 000 000 kronor.

Stödet ryms inte inom nuvarande anslagsändamål, varför ändamålet behöver utvidgas. Anslaget 1:2 Freds- och säkerhetsfrämjande verksamhet bör således även få användas för extraordinärt stöd till Ukraina.

Utgiftsområde 6 Försvar och samhällets krisberedskap

I statens budget för innevarande år är anslaget 1:3 Anskaffning av materiel och anläggningar uppfört med 19 802 213 000 kronor.

Anslaget används bl.a. för att finansiera utveckling, anskaffning, återanskaffning och avveckling av anslagsfinansierad materiel och anläggningar.

Ukraina har bl.a. efterfrågat stöd av försvarsmateriel i form av vapen, hjälmar och skyddsvästar samt övrig personlig utrustning. Exempel på personlig utrustning är dygnsportioner av hållbara livsmedel. Försvarsmakten har tillgång till sådan materiel som Ukraina efterfrågat, och som i viss utsträckning kan avvaras under en begränsad tid. Sverige har ett utrikes- och säkerhetspolitiskt intresse av att tillhandahålla den efterfrågade materielen till Ukraina.

Enligt 8 kap. 6 § budgetlagen (2011:203) får regeringen besluta om överlåtelse av lös egendom om egendomen inte längre behövs för statens verksamhet eller blivit obrukbar eller om den inte anskaffats med statens medel. Den aktuella försvarsmaterielen i form av pansarskott, hjälmar och skyddsvästar samt dygnsportioner av hållbara livsmedel behövs för statens verksamhet, men bedöms under en begränsad tid kunna avvaras som stöd till Ukraina. För att regeringen ska kunna överlåta materielen krävs mot denna bakgrund riksdagens godkännande.

Regeringen bör således bemyndigas att under 2022 besluta att till Ukraina skänka försvarsmateriel i form av pansarskott, hjälmar och skyddsvästar samt dygnsportioner av hållbara livsmedel, som kan avvaras av Försvarsmakten under en begränsad tid, till ett värde om högst 413 500 000 kronor.

Distributionen av materielen kommer att samordnas med andra länder. I sammanhanget bör framhållas att utförelse av försvarsmateriel som utgör krigsmateriel enligt lagen (1992:1300) om krigsmateriel kräver tillstånd enligt samma lag.

Med hänsyn till Försvarsmaktens behov och det säkerhetspolitiska läget är det av stor betydelse att återanskaffningen av materielen kan ske skyndsamt. Anslaget 1:3 Anskaffning av materiel och anläggningar bör därför ökas med 413 500 000 kronor.

Konsekvenser för statens budget

De förslag som lämnas i detta betänkande innebär att anvisade medel ökar med 0,9 miljarder kronor 2022. Utgiftsökningen försämrar statens finansiella sparande med 0,9 miljarder kronor och ökar statens lånebehov med motsvarande belopp.

Reservation

Ändringar i statens budget för 2022 – Ekonomiskt stöd och utrustning till Ukraina (V)

av Ali Esbati (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut borde ha följande lydelse:

Riksdagen

a) bemyndigar regeringen att under 2022 besluta att till Ukraina skänka försvarsmateriel i form av hjälmar och skyddsvästar samt dygnsportioner av hållbara livsmedel som kan avvaras av Försvarsmakten under en begränsad tid, till ett värde om högst 1 13 500 000 kronor,

b) =utskottet

c) =utskottet

Ställningstagande

Vänsterpartiet står upp för Ukrainas självständighet. Människors rätt att leva i fred och trygghet är ovillkorlig, och varje lands möjlighet att självt få styra över sin framtid måste försvaras. Den ryska stormaktsaggressionen är ett flagrant brott mot de principer om fred, avspänning och internationellt samarbete som vi som parti står för.

Regeringens förslag om direkt stöd och försvarsmateriel till Ukraina är i stora delar bra. Vi ställer oss bakom det direkta stödet till Ukrainas väpnade styrkor om 500 miljoner kronor, och förslagen att skänka skyddsvästar, hjälmar och fältransoner. Däremot reserverar vi oss, med anledning av att vi inte stödjer beslutet att skänka 5000 pansarskott. Sverige har tydliga riktlinjer som säger att vi inte ska exportera vapen till länder som befinner sig i väpnad konflikt. Vänsterpartiet menar att den hållningen fortsatt måste vara konsekvent. Vi har som land ett antal inarbetade principer när det kommer till export av krigsmateriel. De bör inte frångås utan en bättre demokratisk process och en mer noggrann beredning och analys av konsekvenserna. Det finns också en överhängande risk för okontrollerade spridning av vapen och ammunition vid införsel till krigsområden eller oroshärdar. Svenska vapen och ammunition ska aldrig hamna i fel händer. Det har redan hänt alldeles för många gånger genom historien.

Vänsterpartiet vill se ett omfattande stöd till det ukrainska folket. Vi välkomnar ytterligare sanktioner mot Ryssland, och inte minst beslutet att stoppa öppnandet av gasledningen Nordstream 2. Det europeiska beroendet av rysk fossilgas för energiförsörjning har redan skadat våra möjligheter att agera kraftfullt mot Ryssland, och ju förr detta kan avvecklas desto bättre.

Krig drabbar alltid civila i första hand. Sverige måste prioritera att hjälpa alla som behöver vår hjälp och bidra till att avvärja en humanitär katastrof. En långsiktig och varaktig fred och avspänning kan bara uppnås genom internationella samarbetsorgan som FN och OSSE. Där kan Sverige göra en viktig insats, genom att driva på för diplomatiska lösningar och ett omedelbart trupptillbakadragande, även i dagens oerhört svåra läge. Ett svenskt stöd till civila, bidrag i form av sjukvårdsinsatser och liknande kommer att vara viktigt under en längre tid. Att regeringen aviserat en ökning av det humanitära stödet till Ukraina om 500 miljoner kronor är viktigt och välkommet.

Sverige har alla möjligheter att vara en fristad för människor som flyr krig och förtryck. Vänsterpartiet ser det som en självklarhet att välkomna de människor som flyr den ryska invasionen av Ukraina. Detsamma gäller de som modigt ställer sig upp mot Putins auktoritära regim i Ryssland. Att värna asylrätten är avgörande också i värandet av folkrätten.

Under Putins tid vid makten har landet blivit alltmer odemokratiskt. I dag ser vi ett reaktionärt, konservativt och patriarkalt styre som förtrycker oppositionella och människorättsförsvarare samt agerar aggressivt mot sina grannländer och spelar en destabiliserande roll i världspolitiken. Vi stöder det ryska civilsamhället, oberoende journalister och människorättsförsvarare som kämpar mot invasionen av Ukraina, för fred och för ett demokratiskt Ryssland.

Vänsterpartiet hade velat se en omfördelning, där pengar som skulle ha gått till pansarskott istället gick till anslag 1:2 Freds- och säkerhetsfrämjande verksamhet. Eftersom det inte är formellt möjligt att ha ett eget förslag som behandlas som svar på ett utskottsinitiativ, begränsas vi till att redovisa vårt ställningstagande nedan. Vänsterpartiet hade önskat att finansutskottet skulle ha beslutat enligt följande:

Riksdagen

- a) bemyndigar regeringen att under 2022 besluta att till Ukraina skänka försvarsmateriel i form av hjälmar och skyddsvästar samt dygnsportioner av hållbara livsmedel som kan avvaras av Försvarsmakten under en begränsad tid, till ett värde om högst 113 500 000 kronor,
- b) godkänner den föreslagna användningen av anslaget 1:2 Freds- och säkerhetsfrämjande verksamhet inom utgiftsområde 5 Internationell samverkan,
- c) godkänner ändrade ramar för utgiftsområden och anvisar ändrade anslag enligt följande tabell:

Tusental kronor

Utgiftsområde/anslag	Beslutad ram/anvisat anslag	Förändring av ram/ anslag	Ny ram/Ny anslagnivå
5 Internationell samverkan	2 235 117	800 000	3 035 117
1:2 Freds- och säkerhetsfrämjande verksamhet	181 848	800 000	981 848
6 Försvar och samhällets krisberedskap	76 590 799	113 500	76 704 299
1:3 Anskaffning av materiel och anläggningar	19 802 213	113 500	19 915 713
Summa anslagsförändringar på ändringsbudget		913 500	

BILAGA

Utskottets förslag till ändrade ramar för utgiftsområden och anslag 2022

Tusental kronor

Utgiftsområde/anslag	Beslutad ram/anvisat anslag	Förändring av ram/ anslag	Ny ram/Ny anslagnivå
5 Internationell samverkan	2 235 117	500 000	2 735 117
1:2 Freds- och säkerhetsfrämjande verksamhet	181 848	500 000	681 848
6 Försvar och samhällets krisberedskap	76 590 799	413 500	77 004 299
1:3 Anskaffning av materiel och anläggningar	19 802 213	413 500	20 215 713
Summa anslagsförändringar på ändringsbudget		913 500	